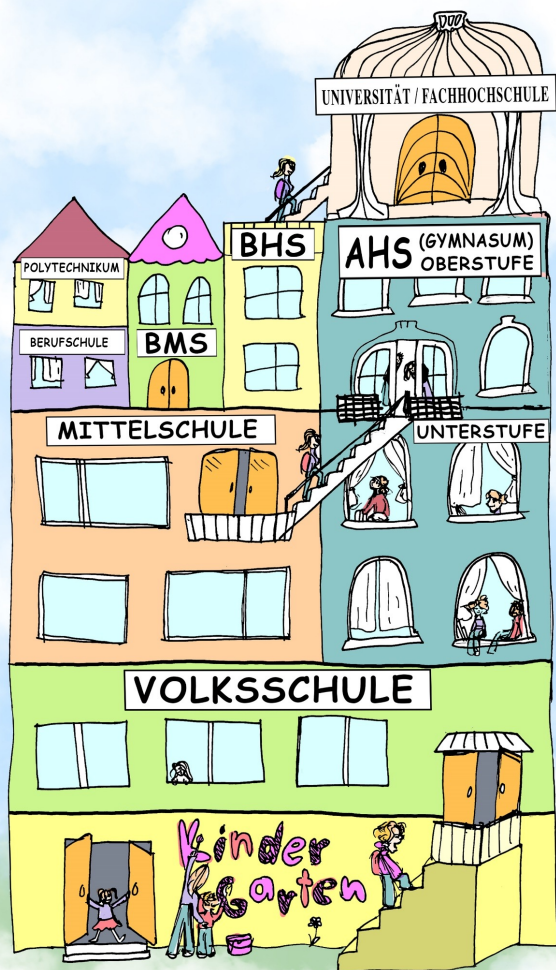

Magyar gyerekek az osztrák iskolarendszerben

Használjuk ki a többnyelvűség előnyeit!

SALZUNG

Készítette a SalzUNG - Salzburgi Magyar Egyesület
2022

A magyar nyelv és kultúra modern oktatásának stratégiái Ausztriában és Dél-Tirolban,
új kihívások és lehetőségek az anyanyelvoktatásban Európa jövője szempontjából
c. konferencia tanulságaiból

„Egy nyelvet megtanulni annyi, mint elsajátítani egy életformát.”
Ludwig Wittgenstein

Többynnyelvűség ezüsttálcán

Ahány nyelvet beszélsz, annyi ember vagy - tartja a régi közmondás is. És valóban, látványos, ahogy a két vagy többynnyelvű emberek magabiztosan mozognak országhatárok, kultúrák között, kihasználva ennek minden lehetőségét, előnyét. Ausztriában, magyarként élve szinte ezüsttálcán kínálhatjuk gyermekeinknek a kétnyelvűséget, minimális erőfeszítéssel megnyitva számukra lehetőségeket.

Nézzük a tényeket!

A többynnyelvű környezetben nevelkedetteknek fejlettebb a memóriájuk, jobban teljesítenek fejszámolásban, olvasásban. Sokkal könnyebben képesek feladatokra koncentrálni, s kizárni a zavaró tényezőket. Nem lepődnek meg a váratlan fordulatokon, hanem könnyebben alkalmazkodnak a megváltozott körülményekhez, s gyorsabban tudnak váltani különböző feladatok között. A többynnyelvi közegben mozgó gyerekek nyelvérzékenyebbé válnak, azaz könnyebben megkülönböztetik a különböző nyelvek különböző hangjait, s ezáltal könnyebben tanulnak további nyelveket is, valamint a kiejtésük is sokkal szebb lesz. Minél biztosabb az anyanyelvi tudás, annál könnyebben boldogul a gyermek a többi nyelvvvel is. Ha ugyanis a gondolat beépül, az összefüggést megérti a gyerek, akkor már csak a megfelelő szavakat kell hozzárendelni a belső képekhez.

Sőt! A gyermekkori többynnyelvűség bizonyítottan 5 évvel késlelteti a demencia és az Alzheimer kór kialakulását. Ilyen eredménnyel egyetlen gyógyszer sem büszkélkedhet.

A több nyelv ismerete a legjobb út a különböző kultúrák megismerésére.

Ki ne szeretné, ha a gyermeke ilyen lapokat kapna az élethez?

A képlet egyrészt nagyon egyszerű, másrészt a munkát sajnos nem lehet megúszni. Szülőként sem, gyerekként sem.

Adott egyrészt a német nyelvi közeg, mely a gyermek intézménybe kerülésével egyre erősebb. Hiába az anyanyelv otthoni használata, a magyar óhatatlanul visszaszorul a négy fal közé, a "konyhanyelv" szintjére, ha a gyerek nem kap célzott anyanyelvi oktatást, és a szülők szakszerű támogatást, hogy hogyan is fejlesszék gyerekeik nyelvi képességeit bármely nyelvben. Diaszpóra közösségekben ebben gyakran az úgynevezett hétvégi magyar iskolák, egyesületi iskolák próbálnak segíteni. Ilyen például a Salzung Pitypang Sulija is. Rendkívül fontos, mert az anyanyelv fejlesztése a bázis minden más idegen nyelv tanulásához.

De! Az osztrák oktatási rendszerben ott a lehetőség, hogy anyanyelvi oktatásban részesüljenek gyerekeink, a közoktatás keretein belül. Mindössze 8-12 szülőnek kell kérnie ezt az iskolában, s ha a csoportlétszám megvan, akkor az oktatásügyi igazgatóság elindítja a magyar csoportot. Igen, lehet, hogy ezért utazni kell. Igen, lehet, hogy ez még két plusz óra a heti órarendben. De nem éri-e meg a fáradságot, ha ezáltal munkaerőpiaci lehetőségek és társadalmi kapcsolatok nyílnak meg a gyerkőc előtt?!

Mit tehetsz ezért?

Kérd és töltsd ki a anyanyelvi oktatásra irányuló papírt az iskolában. Szólj a többi magyar szülőnek is! Az anyanyelvi oktatás fontosságát érzelmi és gazdasági oldalról egyaránt megközelíthetjük. A lényeg: a gyerek mindenképp jól jár vele.

Magyar gyerekként sikeresen az osztrák iskolarendszerben

Nem anyanyelvi közegben, a szülőnek is, gyereknek is még inkább "oda kell tennie magát", ha a rendszerben jól szeretne boldogulni. A környezet, a tanárok, a szomszédok nagyon könnyen arra hivatkoznak, hogy nem elégséges a németnyelvtudása a gyereknek, hiszen az nem az anyanyelve, ha bármilyen kisebb elakadáshoz érkeznek. Érthető ez egyrészt, hiszen sok bevándorló háttérrel rendelkező gyereknek tényleg hiányos a nyelvtudása, ugyanakkor sokszor csak a rendszer számunkra ismeretlen pontjai okoznak bukkanókat.

Fontos! A gyerekek nagy többsége - különösen, ha az anyanyelvük biztos alapokon nyugszik - nagyon gyorsan, ügyesen tanulja meg a környezetnyelvet. A szülő ezt esetleg játszócsoportokkal, a gyerek németnyelvű baráti kapcsolatait támogatva tudja elősegíteni. Hiba viszont az anyanyelv visszaszorítása, az otthon németre váltás, mert ezzel pont ellenkező hatást váltunk ki hosszú távon a gyerekek kognitív fejlődésében.

Mit tehet még a szülő? Leginkább azt, hogy ott áll a gyerek mögött. Hogy aktívan keresi, sőt kezdeményezi a kapcsolatot az iskolával, a tanítókkal!

Ne sodródjunk, hanem vegyük saját kezünkbe a kormányt! Még ha a rendszer alapvetően befogadó és elfogadó is a gyermekünkkel, szülőként ismerjük leginkább a gyerek képességeit, terhelhetőségét - szükség van a szülői támogatásra is ahhoz, hogy a lehető legjobbat hozzuk ki a rendszerből a gyerekeinknek. Ehhez pedig elsődleges feladat, a rendszer kiismerése.

Hogy is működik az osztrák iskolarendszer?

Az továbbiakban tudatosan a német szakkifejezéseket használjuk, elkerülendő az értelmezési nehézségeket.

1. **Óvoda-Kindergarten** - általában 2-3 éves kortól, attól függően, hogy az anyuka meddig marad otthon a gyermekkel. 5 éves gyermekeknek egy év, heti 20 h óvodai jelenlét kötelező és ingyenes Ausztriában.

2. **Volksschule**, ami Magyarországon az alsó tagozat

Ausztriában a gyerekek 6 évesen kezdik az iskolát. (Az osztrákok egy kivételt engednek: koraszülött gyerekeknél, ha a tervezett születési idő szeptember 1. után lett volna, akkor a gyerek maradhat még egy évet az óvodában.)

Az iskolakezdést Ausztriában is „iskolaérettségi vizsgálat” előzi meg, amit a tanítónők végeznek el. A szülők erre a vizsgálatra hozhatnak magukkal (ha van) pszichológiai/pszichiátriai szakvéleményt, amelyet a vizsgálatnál figyelembe vesznek.

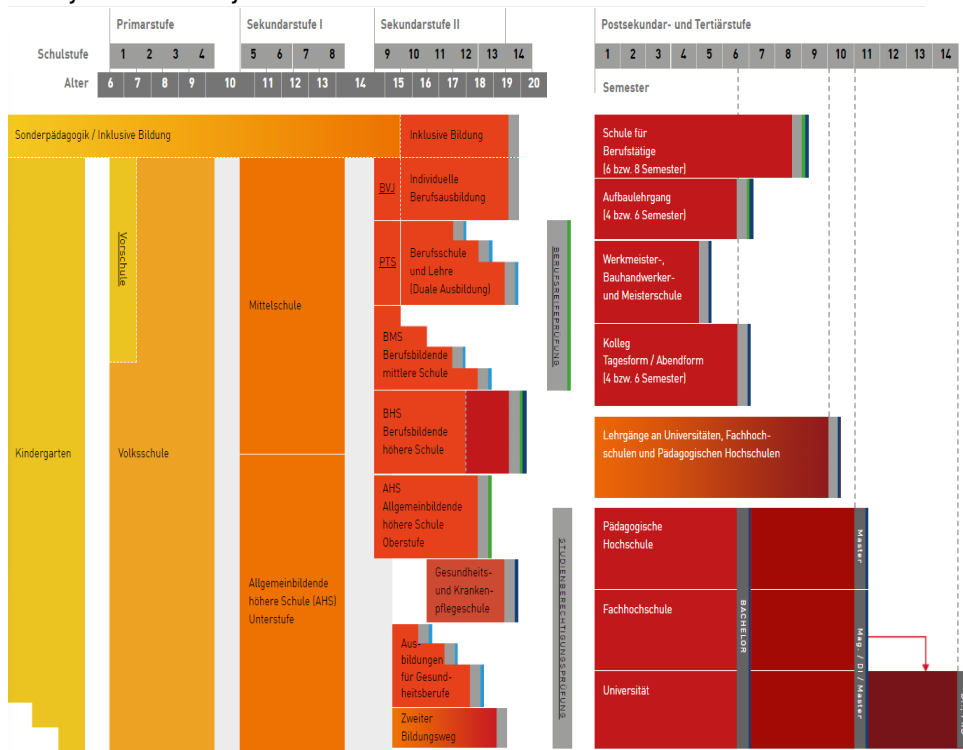
A még nem iskolaérett, vagy nyelvileg nem felkészült gyerekek, úgynevezett „Vorschulklasse”-ba mehetnek, amely az iskolában működő iskolaelőkészítő osztály. Itt kis osztálylétszám (kb. 12 fő) mellett a gyerekek ismerkednek az iskolával, sok játékkal és sokkal kevésbé kötöttek, mint az „igazi” első osztályban. (a legtöbb iskolában a nem német anyanyelvű gyerekeknek rendszeres, heti több órányi német felkészítést biztosítanak)

3. **Mittelschule** vagy **Gymnasium Unterstufe**, ahogy az ábrán is látjátok - ez Magyarországon az általános iskola felső tagozatának felel meg.

A magyar szülők néha döbbenetben állnak ebben a rendszerben, hogy hogy lehet egy tízéves gyereknél azt elvárni, hogy döntsön: akar-e menni majd egyetemre, avagy sem. Megsúgjuk, a rendszer azért nem ennyire merev, igazából minden iskolatípusból el lehet jutni a felsőfokú tanulmányokig, csak míg a gimnázium adta általános műveltségi képzés minden ajtót nyitva hagy a továbbtanuláshoz, addig a Mittelschule és a technikai képzésű szakiskolák már célzottabban irányítják a gyerekeket egy-egy pályára.

Nagyon jó iskolák vannak a Mittelschulék között, melyek a zenére, művészetre, sportra és egyéb súlypontokra helyezik a hangsúlyt. Technikai felsőoktatási szakokra pedig kifejezetten előnyös szakirányú iskolákból jelentkezni. A gimik előnye a MS iskolákkal szemben, hogy a gimnáziumok maguk szelektálhatják a bekerülő diákokat, s itt gyakran nem is csak a jegyek döntőek, hanem az iskolák egyéni preferenciái.

A köztudatban még mindig az a nézet uralkodik, (s ennek társadalomtörténeti, ideológiai, pártpolitikai okai vannak), hogy egyetemre elsősorban azok kerülnek be, akik gimnáziumban folytatják tanulmányaikat. A rendszer azért korántsem ennyire rugalmatlan, a gimnázium felső tagozatára ugyanis a Mittelschuléből is át lehet lépni, sőt egyes szakiskolákról is lehet majd egyetemre menni, de a felsőoktatáshoz vezető út ilyenkor azért rejt buktatókat.

Érdeemes például az iskolaválasztáskor jól felmérni a terepet, ugyanis nem minden gimnáziumba lehet minden Mittelschuléből átlépni, a nyelvoktatási különbségek például gyakran korlátozzák a lehetőségeket. (A latin hiányával például gyakorlatilag csak a reálgimnáziumokba lehet tovább menni.) Az is kérdés, hogy átlépni vizsgával vagy vizsga nélkül lehetséges. Ha a gyerek a AHS-tagozatba jár, akkor elméletileg minden további nélkül léphet át gimnáziumba, ha a Standard csoportba osztják be a diákot, akkor vizsga nélkül általában az egyes érdemjeggyel, vizsgával pedig, ha a jegyei ennél rosszabbak léphet tovább gimnáziumba. Iskolája válogatja viszont, hogy mely tantárgyak osztályzatát nézik a vizsgakötelezettség szempontjából.

Még egy érdekes információ: Különbség a gimnáziumok és Mittelschulék között még a tanárok kiképzésében áll. A Mittelschulé tanár a Pädagogische Hochschule végzi, ami 3 éves tanulmányokat jelent. A gimnáziumi tanárok képzése öt év egyetemi tanulmányokból áll.

4. Mittelschule után több lehetőség is van továbbtanulni: AHS Oberstufe (Gimnázium felsőtagozat), BMS vagy BHS = Berufsbildende Schulen, azaz szakképző iskola vagy szakmunkásképző iskola, vagy Polytechnikum (mint Magyarországon a technikum), vagy Berufsschule (szakiskola).

Az átjárhatóságot jól ábrázolja a kép. Több BHS iskolában a képzés 5 évig tart és a megszerzett képzés (diploma) mellett a diákok érettségi vizsgát is tesznek.

Ausztriában a szakmának, a szakképesítésnek komoly becsülete van. Az iskolarendszer felépítése rendkívül magas színvonalú, mely egyaránt alapul a gyerekek egyéni érdeklődésén, a piac igényein és a minőségi tudás megszerzésének lehetőségén.

5. Universität vagy Fachhochschule, tehát egyetem vagy szakfőiskola.

Néhány alapfogalom – segítség az eligazodásban

Iskolakötelezettség: 6 - 15 éves korban

Ha a gyermek még nem bírja a német nyelvet, 2 év tolerancia időn keresztül osztályzás nélkül követheti az oktatást, kiegészítő német nyelvtanulással.

Tag der offenen Tür: Minden iskola biztosít egy napot, amikor az érdeklődő szülők és gyerekek meglátogathatják az intézményt, informálódhatnak az iskola profiljáról, lehetőség van a diákokkal és a tanárokkal beszélgetni. Érdekes több intézményt is meglátogatni, hogy felelősen tudjuk eldönteni, gyermekünk melyik iskolában tudja majd kihozni magából a legtöbbet.

Ellenőrző: úgy, ahogy azt mi ismerjük, nincs az osztrák rendszerben. Az osztályozásról érdemes a tanítókkal, tanárokkal előre egyeztetni, hogy tudjuk mi milyen súllyal van latba véve. Itt nagy a tanár egyéni szabadsága.

Sprechstunde: A tanároknak a hét meghatározott napján egy órán át a szülő rendelkezésére kell állniuk, amikor a gyermek előmeneteléről érdeklődhetnek a szülők nála.

Elternsprechtage: Évente egyszer/kétszer megrendezésre kerülő lehetőség, ahol a szülők több tanárral is találkozhatnak, ilyenkor általában az egész tanári kar egyszerre elérhető.

KEL-Gespräch - azaz Gyermek - Szülő - Tanár közötti rendszeres, általában félévente egyszer megtartott megbeszélés, melynek célja, hogy mindhárom fél egyenrangúan részt vegyen a beszélgetésben, felmérve az épp aktuális tanulási folyamatokat, nehézségeket, mik a gyermek erősségei, miben tehetséges, hol vannak esetleges elmaradások, hiányosságok. Mindhárom félnek egyet kell értenie a beszélgetés során kitűzött tanulási célokkal. Jó alkalom a tanár-szülő találkozásra is, de vigyázat, gyakran a félév lezárása előtt kerül erre sor, tehát a félévi jegyeket érdemben itt már nehéz orvosolni. Ez az egyszeri beszélgetés kevés ahhoz, hogy a szülő valóban képben legyen a gyermek előmenetelével.

Schularbeit - azaz témazáró dolgozat. Közokirat, tehát gond, ha a gyerkőc hazaviszi, s aláírás helyett elkallódik a napi postával. (Sajnos a legtöbb iskolában nagyon nagy hangsúlyt fektetnek rá, holott az osztályzatnak csak az 1/3 -át tehetné ki).

Lernzielkontrolle: tudásfelmérő, kisebb dolgozatok az év folyamán

Mitarbeit - iskolai munka - szintén nagy súllyal beleszámít az értékelésbe

Schwerpunkt - jellegű oktatás, avagy hova helyezik egyes iskolák a hangsúlyt

Matura - Érettségi - Az osztrák érettségi hasonlóan a magyarhoz, központi érettségi, azaz minden diákra ugyanazok a feladatok, szabályok vonatkoznak. A rendszer három pilléren nyugszik, egy írásbeli munka elkészítésén és prezentációján, a kötelező és választott tárgyak írásbeli és szóbeli vizsgáján. Kötelező érettségi tantárgy a matematikán és németen kívül az egy élő idegen nyelvből való vizsga is. Ez egy újabb ok arra, hogy a magyar nyelv bekerüljön a közoktatásba. A gyerekeink ugyanis kiválthatnak, s egy jó jegyet jóval könnyebben szerezhetnek az érettségin, ha sikerül Salzburgban is (mint ahogy azt teszik Tirolban, Bécsben, Burgenlandban) hivatalosan bevinni a magyarórákat az iskolákba.

SalzUNG - Magyar Oktatás Programja

Minőségi tantervvel és programokkal, könyvtárral várjuk a gyerekeket, fiatalokat - több korcsoportra célozva a foglalkozásokat. Az oktatás egyelőre az egyesületi iskolában zajlik, de célunk a magyar, mint anyanyelv tanulásának lehetőségét a salzburgi közoktatásban is elindítani. Ehhez szükséges, hogy éljünk a lehetőséggel és kérjük gyerekeink iskolájában az anyanyelvi oktatásra jelentkezés lehetőségét. Íme a letölthető kérvény, melyeket az iskolákban kell leadni. Általában a kérvényt maguk az iskolák is a szülők kezébe nyomják beíratkozáskor. De online is elérhető, az Anmeldung zum Muttersprachilchen Unterricht keresőszöveggel.

Brumi Ovi: 3-6 éves gyermekeknek csütörtökönként 16.00 - 17.00

Magyar óvodai foglalkozás, melynek célja az anyanyelvi fejlesztés illetve a gyerekek közötti közösségépítés a zene, a kézműves foglalkozások, képességfejlesztők és csoport-játékok segítségével.

A gyermeket körülvevő kis családi és a többségi német társadalom közötti első hidacska nyújtja az ovink, melyben a nyíló értelmű gyermek, aki már tudja, hogy más nyelvet beszél, mint amit a játszótéren hall, illetve német nyelvű óvodás társai, megerősítést, biztonságot kaphat az anyanyelvi közegben való kapcsolatok kiépítésében. A foglalkozásokon a szülők is részt vesznek, aktívan támogatják a kicsiket, a helyben tanultakat így otthon is tovább gyakorolhatják, ezzel is megerősítve az új ismereteket.

Pitypang Suli: 6-11 éves gyermekeknek

Túró Rudi csoport - első, második osztályosok

keddenként 16.30 - 18.00

Rubik Kocka csoport - harmadik, negyedik osztályosok

csütörtökönként 16.30 - 18.00

Az alsós és felsős korosztályt szólítjuk meg iskolai foglalkozásunkon. A kisebbeknél a betűvetés, a magyar ABC, a magyar könyvek, olvasás megszerettetése a célunk. A nagyobbaknál egyre több kulturális ismeretet tárunk a gyerekek elé. A gyerekek megismerkednek nemzeti ünnepeinkkel, korosztályukat érintő legfontosabb irodalmi alkotásokkal. A tanév során foglalkozunk Magyarország földrajzi, kulturális megismertetésével, illetve kirándulásokat szervezünk a környékbeli ausztriai magyar emlékhelyekre. Fontosnak tartjuk a magyar-magyar kapcsolatok kiépítését, s azt, hogy német környezetben is bátran vállalják gyökereiket, illetve az Anyaországhoz való kötődést.

Kamaszklub: 11 évesnél idősebb tiniknek

péntekenként 16.30 - 18.00

A foglalkozások alkalmával interaktív előadásokat hallhatnak a fiatalok a magyar kultúra, irodalom, történelem témaköreiben. Projektszerűen dolgozzuk fel a nemzeti hovatartozás legfontosabb témaköreit. Az oktatásban a tárgyi szakismeretek bemutatásán túl felhasználjuk a pszichológia, drámapedagógia és táncpedagógia módszereit is.

Elérhetőségek:

salzbürgerhunverein@gmail.com

www.salzung.com

Tel.: 068181649386

Oktatásszervezőnk, koordinátorunk:

Péterfi-Frank Mária

Pitypang suli helyszíne:

Salzburg 5020, Rudolf Biebl Strasse 2., I. emelet 18.

Brumi Ovi helyszíne:

5020, Nonntaler Hauptstraße 12a Ottiliensaal

Várunk közénk!

Forrás: <https://www.bildungssystem.at/>

SALZUNG